

ВІЛЬНЕ СЛОВО

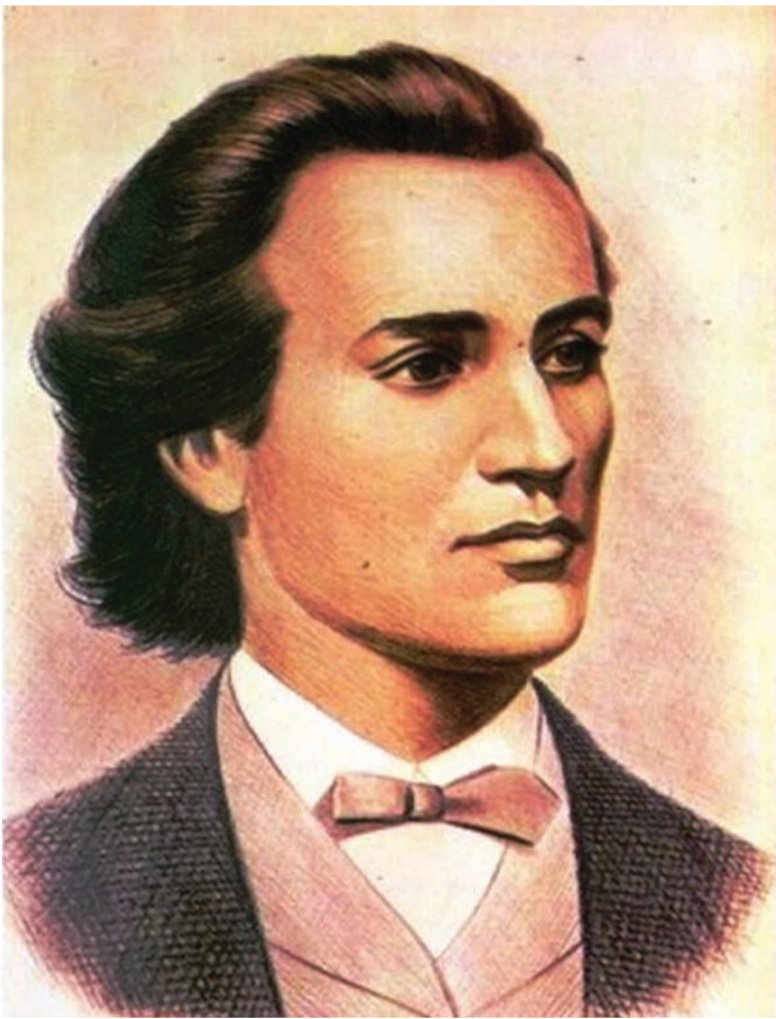

XXX-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 1-2/ СІЧЕНЬ 2019 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

ДО 169-РІЧЧЯ РУМУНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПОЕТА МІХАЯ ЕМІНЕСКУ

Міхай Емінеску

*Я зник у вігних тучах
(Цривок)*

Та що поет у світі і що його тривога?
Це голос у пустелі, розпачливі слова...
Нікому не відомий вершить свою дорогу,
Без імені і слави пісні свої співа...
Він — крапельина в морі, а може, він — той вітер,
Що хоче похитнути страшний залізний вік,
Та краще не з'являйтесь йому на цьому світі,
І смерть йому єдиний та найвірніший лік.

Переклад з румунської мови
Андрія М'ЯСТКІВСЬКОГО

У номері:

- *Кінцева на 2018 рік культурна подія* ▶ стор. 2
- *Із щоденника депутата СУР* ▶ стор. 3
- *В естетичному розумінні, освоєнні світу* ▶ стор. 4
- *Різдво Христове за старим стилем в Ясах* ▶ стор. 5
- *Інтерпретація творів мистецтва* ▶ стор. 6
- *«Молоді українські таланти в Румунії»* ▶ стор. 7
- *XXVI-й Фестиваль українських колядок в Сігеті* ▶ стор. 8
- *Про участь клузької делегації на Фестивалі* ▶ стор. 9
- *До 125-річчя від народження М. Хвильового* ▶ стор. 10
- *Вибори президента України 31 березня ц. р.* ▶ стор. 11
- *«Сюзі» – новела-феєрія Романа Кобзи* ▶ стор. 12
- *В Тіміші – українські коляда та обряди* ▶ стор. 13
- *«З Новим роком, браття милі!»* ▶ стор. 14
- *23 січня – День ручного письма* ▶ стор. 15
- *Різдвяне свято в українців Бухареста* ▶ стор. 16

КІНЦЕВА ХУДОЖНЬО-КУЛЬТУРНА ПОДІЯ КАРАШ-СЕВЕРІНСЬКОЇ ФІЛІЇ СУР НА 2018-ИЙ РІК

Протекло немало часу, відколи відбувся один із перших заходів українською мовою у банатських українських селах. Це відбулося 10-го березня 1952-го року в одному із шкільних залів Копашильської школи, що в Карашсеверінському повіті, де новиною було те, що новозаснований мішаний хор, якому пізніше дали назву „Зелена ліщина“, виступив вперше перед публікою з нагоди відмічення українського національного поета Тараса Григоровича Шевченка.

Хвилювань було "возом", а першими були схвилювані учителі, які зібрали хористів, потім члени хору, які ніколи не виступали перед публікою, а що їм говорити про диригента, який вперше зустрів усе для нього нове: і сцену, і публіку, і навіть повітря.

Ось так, рік за роком від 1952-го року минуло чимало снігів, дощів, всіляких природних явищ до останньої події на 2018-ий рік.

Якщо перші заходи відбувалися скромно, у продовженні самодіяльні артисти, від одного виступу до іншого набирали відваги і сили перемагати хвилювання. На допомогу завжди приходив хор, тому що хор складався з багатьох виконавців, які підбадьорювали один одного.

Пізніше виникли інші колективи, які допомогали "Зеленій ліщині" виповнювати час. Це були: "Надія", "Копашильянка", "Дружба", "Театр", "Копашильське весілля", колективи, які на весь край доказували, що у Банаті виникла нова меншина, яка, разом із іншими меншинами та мижоритарями, становлять населення Банату.

Отак, виконуючи кожного року заплановані заходи, доходимо до кінця 2018-го року, останній захід якого "Фестиваль українських колядок та обрядів" відбувся 20-го грудня ц. р.

Подія відбулася у просторому залі

Карансебешського повітового музею перед многочисельною публікою. Сюди на згадану подію прибуло чимало колективів, "домашніх" та запрошених.

Особливими гостями були керівники СУР в особах пана Миколи Мирослава Петрецького, депутата Парламенту Румунії та голови Союзу українців Румунії, разом із д-ром Любою Горват, генеральним секретарем Союзу українців Румунії, проф. Ельвірою Кодря, радником у Міністерстві виховання, та Михайлом Траїстою – письменником, заступником голови СУР.

Запрошені художні колективи були: молодіжний колектив із села Тирново, Арадський повіт, під проводом пані учительки Анни Ганциг. Про цей колектив

можна лиш гарно писати, тому що колядковий репертуар, виконаний ним, був на висоті як із текстового боку, так і з мелодійної точки зору. Молоді артисти гарно вимовляють слова, правильно співають, добре володіють колядковим текстом.

Колядковий колектив лугожського хору "Шовкова трава", сформований із професійних хористів, володіє значною кількістю колядкових п'єс, виконуючи їх з прозорою чіткістю.

Відносно "домашніх" колядкових колективів треба негайно підкреслити, що були приготовлені до "останньої ниточки" як колядники старшого, або середнього віку, так і ті, що іще не знають алфавіту.

Починаючи із корнуцильським садиком і проходячи крізь копашильський шкільний колектив, усі володіли текстом колядок, усі володіли мелодіями. Можна до цього додати і Маріку Бобик, яка уже сміливо співає під акомпанементом.

Ініціатива проф. Михайла Бобика стала родючою після заснування нового колективу українських дітей міста з умовою, щоб вони правильно виконували вимоги диригента.

Навмисне остається категорія дорослих колядників, які прикрасили увесь концерт своїми колядками, які у них запам'яталися з дитинства і які були вивчені на репетиціях чи на вечорницях.

Колективи дорослих "Червона калина", "Зелена ліщина" на будь-якому концерті можуть самостійно співати, тому що вони володіють і пісенним репертуаром, і "сценою". Гарні, приємні голоси усіх колективів становлять приємну атмосферу між слухачами.

На закінчення треба негайно відзначити мішаний хор "Голос українців". Назва колективу відповідає ролі, яку відіграє цей колектив. Іншими словами, треба сказати, що мішаний хор "Голос українців" грає роль бувшої "Зеленої ліщини". Це мало б означати, що звідси можна черпати чіткість, якість і все, що можна зробити так, щоб мелодія і текст були відповідними.

Відносно виступу хору "Голос українців" на колядковому концерті згаданого фестивалю треба уточнити, що все пройшло нормально, що кожний володіє своїм обов'язком.

ВЕЛИКА ПОДЯКА КОЛЯДНИКАМ І ГЛЯДАЧАМ, ЗОКРЕМА ГОСТЯМ.

НА МНОГІ ЛІТА!

Іван ЛІБЕР

ЩОБ НЕ ЗАБУВАТИ

Читаючи останні українські журнали за жовтень минулого року, я мав приємність знайти у «Вільнім Слові» № 19-20 статтю пані Іляни Дан, присвячену 110-річчю видатного професора і диригента Михайла Митринюка. Моя приємність була тим більшою, що і я, як і багато інших, належу до тих осіб, які мали нагоду і щастя знати його, бути його учнем та співати під його керівництвом у хорах й оркестрах. Знав його ще з тих років, коли я був учнем Української середньої школи у Сігеті, але й пізніше, коли вже був інженером і працював у цій місті у Лісничім господарстві. Завдяки йому я навчився грати на акордеоні і в юнацькі роки мав нагоду співати під його проводом у вокальній групі Сігетського районного культурного дому, яка існувала паралельно з хором цього Дому. Про все ще

я написав у статті "Fotografia din album", надрукованій в "Curierul Ucrainean" № 141-142 за квітень 2009-го року. Про пана професора Михайла Митринюка маю гарні і цінні спогади.

Справді, Михайло Митринюк був видатним професором музики, композитором і диригентом, він заслуживши нашої подяки, уваги і шани. Доказом цього було і відзначення у 2008-ому році його сторіччя від дня народження, про що були статті, надруковані в румунській та українській пресі, видані СУР. Про цей аспект я і пишу цю статтю.

Коли у пресі згадується про пана М. Митринюка, то буває, що вміщено і деякі фотографії, пов'язані з його діяльністю, так як це є і у згаданій вище статті пані Іляни Дан. Між цими (перша вгорі) знаходиться і фотографія, яка колись була вміщена і у «Нашім голосі» № 232 за жовтень 2013-го

року разом з уривком із повісті «Переможці» автора Ігора Ліщинського. Там, на стор. 29 під цією фотографією написано «Михайло Митринюк (в центрі) з оркестром». Видно, що ця фотографія досить розповсюджена, вона знаходиться і у нашій родинній фотоархіві моїх батьків. Саме про те, що там зображено, потрібно дещо уточнити.

Фотографія була зроблена (мені не відомо, з якої нагоди) 29-го січня 1955-го року в Сігеті у той час, коли професор Михайло Митринюк був директором Української педагогічної школи. На фотографії він знаходиться посередині, оточений багатьма особами, котрі не є членами оркестру, і напевно, вони представники старшого покоління (їх чимраз менше), а головно колишні учні ще знають, хто вони; Але більшість теперішніх читачів з молодієї генерації цього не знають.

(Закінчення на 4 стор.)

Ярема ОНИЩУК

ІЗ ЩОДЕННИКА ДЕПУТАТА СУР

Парламентські канікули, передбачені Конституцією між законодавчими зборами, дали можливість депутату СУР помножити свої поїздки в територію. Частина сигналів від виборців викликала запитання до членів Уряду – як засобу парламентської дії і поза засіданнями Палати.

З іншого боку, депутат СУР мав можливість наполягати над деякими аспектами, що впливають із діяльності парламентської дипломатії.

ЗАКОНИ ЗМІНЮЮТЬСЯ, ГАНДЖІ ЛИШАЮТЬСЯ

В новій поїздці в Тіміський повіт пан депутат МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ заперечив дві суперечливі тенденції, пов'язані із класами з викладанням української мови в Національному Коледжі ім. Юлії Гаждеу: з одного боку, прохання для вписання і результати учнів зростають, з іншого боку, вирішальні фактори схильні до переміщення класів в іншу, менш престижну навчальну одиницю.

Рішимою визначити усунення таких тенденцій і ризиків як для 2019–2020 навчального року, так і в перспективі, депутат звернувся до пані міністра ЕКАТЕРІНИ АНДРОНЕСКУ із представленням як конкретної ситуації, так і принципів аспектів:

«Вам відома, звичайно, різногосність у суспільстві щодо повідомленого наміру розробки нового законопроекту національного виховання. Стриманість пояснимо: з часом МНВ виявилось надто динамічним у зміні законодавства і надто байдужим щодо його ефективного застосування.

Подам конкретний приклад поважання ст. 32, абз. (3) з Конституції Румунії, яка встановлює фундаментальне право на освіту рідною мовою осіб, що належать національним меншинам.

Для ліцеїної освіти учні української меншини мають у розпорядженні Ліцей ім. Тараса Шевченка в Сігету Мармаціей, Технічний коледж ім. Лацку Воде в Сіреті з повіту Сучава і по класу на рівні в Національному коледжі ім. Юлії Гаждеу з повіту Тіміш. Отже, 3 одиниці з 3 кардинальних пунктів на географічній крайності країни в залежності від густоти українського населення. Достатньо того, щоб у одній із цих освітніх одиниць доступ був перешкоджений, щоб шкільна молодь відповідної географічної зони була позбавлена можливості ефективного виконання свого права, посвяченого Конституцією Румунії.

А це трапляється у випадку Національного коледжу ім. Юлії Гаждеу в Лугожі. Трапляється всупереч тому, що клопотання етнічних українців зросли, перевищуючи чисельність класів кожного рівня, причому результати у відповідних класах стали дедалі кращими.

Можна збагнути особисті причини деяких членів адміністративної ради Коледжу, які стають у конфлікт інтересів із конституційними передбаченнями. Не зро-

зуміти, однак, ставлення Генерального шкільного інспектора в повіті Тіміш, відповідального за застосування в околиці політики держави в галузі виховання, який заявив перед нами категорично, що не користуватиметься прерогативами, що їх має для того, щоб повернутися в законність і забезпечити уже здані прохання для 2019–2020 навчального року.

Це питання серйозне і має два аспекти. На короткий час – ризик з тим, щоб україномовний клас безпідставно перевести до ліцею, який знебадьорював би інтерес кращих учнів, ударяючи таким чином у їх шанс вчитися також і українською мовою. На довгий час – поширюється аномалія постійної зміни врегулювань без того, щоб їх серйозно застосовувати.

Очікуємо подвійної відповіді:

1. Що вживе Міністерство для виправлення невідповідної ухвали Адміністративної ради національного коледжу ім. Юлії Гаждеу у Лугожі і для розуміння керівництвом Тіміського шкільного інспекторату відповідальностей, що йому припадають в застосуванні державної політики?

2. Чи зміцнить проект майбутнього закону національного виховання передбачення ст. 45 абз.(1) нинішнього закону заходами, які б гарантували виконання конституційного права, а не лише формальне його повторення».

ЧОМУ ЗНИКЛИ ДВОМОВНІ НАПИСИ?

Інше клопотання шляхом письмових запитань, з яких зачитуємо, було звернене до пані міністра КАРМЕН ДАНІЄЛИ ДАН (Міністерство внутрішніх справ):

«Згідно із ст. 19 Закону н-р 215/2001, «в територіально-адміністративних одиницях, в яких громадяни з-між національних меншин становлять понад 20 відсотків з чисельності жителів, влада місцевої громадянської адміністрації, громадські установи у їх розпорядженні, а також здеконцентрована громадська служба, забезпечують використання по відношенню до неї також і рідної мови».

В повіті Марамуреш проживає понад 60% етнічних українців у Румунії, і частину з населених пунктів, у яких вони живуть компактно, перетинає DN 18 Сігету Мармаціей – Вішеу де Сус.

Після ремонту, зробленого на проїзній частині DN18 Сігету Мармаціей, написи на вході і виході з населених пунктів (в яких мажоритарне населення української етнічності) вже не містять двомовні назви місцевостей.

Хоча місцеві власті були багато разів повідомлені стосовно наведеного вгорі, після майже 7 років ситуація лишилася такою ж самою.

Отже, шановна пані міністр, прошу вас повідомити мене про:

1. Причини того, що вже майже 7 років назви населених пунктів з мажоритарним українським населенням в повіті Марамуреш, які перетинає DN18, немає двомов-

них написів, згідно з розпорядженнями ст. 19 Закону н-р 215/2001?

2. Чи стало відомо Міністерству, яким керуєте, про представлене у цьому запитанні?».

БЕЗПЕЧНІСТЬ ГРОМАДЯНИНА, НЕЗАЛЕЖНО ВІД ЙОГО ЕТНІЧНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ

Схильний до турбот кожного громадянина в території, незалежно від національності, депутат МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ довідався про стурбованість населення щодо зростання правопорушництва внаслідок застосування так званого відшкодовуючого оскарження. Призмом цієї стурбованості депутат проаналізував також і деякі уточнення Міністра юстиції пана ТУДОРЕЛА ТОАДЕРА, до якого звернувся, щоб він вияснив офіційну позицію у делікатному питанні:

«Як вам відомо, мандат депутата національних меншин віднаходить своє представництво на всій території, що втягає і зобов'язаність знати і виражати побажання громадян зі всіх повітів, які створюють його виборчий басейн. На годую діяльності в території я заперечив поширене невдоволення – припущене, чи реальне – тим, що компенсуюче оскарження призвело до зростання правопорушництва, а головню насильствених вчинків.

Щодо цієї стурбованості населення я довідався про два типи реагування з боку Урядової коаліції: один стосується відповідальності суперечливого виходу в завданнях колишнього технократного уряду – отже, відхилення узаконеного рішення – інша – Вашого Панства про скасування негативних наслідків – отже, підтримування узаконеного рішення.

Ви заявляли, що лише 742 з-між засуджених і випущених на свободу внаслідок застосування відшкодовуючого оскарження, відповідно – 5,02%, повернулися в місяць свого покарання, однак, виборці дали збентежені з двох причин, з якими я звертаюся до вас:

1. Яка в період, на який посилаємося, динаміка приписання папок у невіднайденні авторів?

2. Чи охоплює статистична відзначка із заяви Вашого Панства і випадки, які знаходяться в курсі вирішення?

З такими уточненнями громадяни матимуть можливість зрозуміти коректно, які наслідки має компенсуюче оскарження, а нам, парламентаріям, аналізувати чи потрібно започатковувати законодавчі покращення».

ШАНОБЛИВА МІСІЯ

Відзначивши себе в попередній діяльності парламентської дипломатії, керівництво Палати депутатів довірило депутату МИКОЛІ-МИРОСЛАВУ ПЕТРЕЦЬКОМУ місію взяти участь в роботі Парламентської конференції стосовно Світової Організації з Торгівлі, проведеної в Женеві.

Світова Організація з Торгівлі (ОМС) – це міжурядова організація, яка врегульовує торгівлю на світовому рівні.

(Закінчення на 7 стор.)

ОГЛЯДАЧ

ЩОБ НЕ ЗАБУВАТИ

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

Тому й корисно згадати і дещо уточнити про ці особи. Отож, окрім перших двох осіб з акордеонами, яких не пам'ятаю, як називаються, за ними з обох боків пана Митринюка знаходяться вчителька пенсіонерка Юстина Павлюк (моя бабуся по мамі) і професорка Олександра Онищук, а також і проф. Мелетій Фраціян. Позаду них виразно видно проф. Ольгу Гордийчук, пані Віру Павлюк (дружину проф. Богдана Павлюка), проф. Дениса Онищука поруч із проф. Орисею Хортик, а цілком скраю є пані

Мінодора Сливка, дружина проф. Андрія Сливки і бібліотекарка школи. На жаль, через слабку якість фотографії, навіть і на оригіналі не видно виразно і неможливо пізнати решту осіб. Але, тому що існує ще і друга фотографія, «сестра» цієї, зроблена також тоді, то згадаю, що тієї днини там ще знаходилися і слідує професори: Андрій Сливка, Ілля Павлюк і його дружина, учителька Бронислава Павлюк, Роман Гордийчук, Володимир Данилюк та інші викладачі, а також і унів. проф. д-р Іван Марущак. На жаль, якість цієї фотографії ще слабша від згаданої вище, так що важко, а то майже й неможливо, пізнати, хто ще там знаходиться, а тому й не відповідає друкуванню. Якщо хтось із читачів цих рядків пізнає особи або знає більше про обставини, в яких були зроблені ці фотографії, то було б корисно, щоб додали до цього, що тут написано.

Представляю ще одну, мабуть, невідому досі фотографію, на якій зображено хор Сігетської профспілки педкадрів, який 7 квіт-

ня 1958-го року успішно виступив під диригуванням проф. Михайла Митринюка (обернений плечима) на сцені Опери міста Клуж-Напока. У цьому хорі співали і деякі педкадри із Української педшколи, між ними будучи і пані Ольга Гордийчук, Олександра Онищук, Мінодора Сливка та інші.

Роки минули, все осталося тільки згадкою, але пам'ятки про професора Михайла Митринюка і тих, з котрими він співпрацював, головню старших поколінь, остануться живими назавжди. Тішить нас, що зусилля і старанність цієї видатної людини не було марне, не пройшло незаметно і що, як і пише пані Іляна Дан, «через свою невтомну працю, продовжену його учнями, він зробив Мараморощину справжнім музичним центром, визначним у всій країні» і що хор «Ронянські голоси» успішно веде далі традицію української пісні.

Розуміння творів мистецтва і їх пізнавальних функцій естетичного освоєння світу

Діючи переважно на почуття та уяву людини, твори мистецтва викликають певні переживання, асоціації, міркування, пов'язані з різноманітними явищами життя, формують естетичні ідеали і смаки, активізують творчі здібності удосконалювати, заглиблюватися думками. Розуміння – це здатність людини проникливо обдумувати, пізнавати, осмислювати оточуючу дійсність, встановлювати зв'язки і залежності, оцінювати, формулювати судження, кваліфікувати їх певним чином. Отже, це засіб і процедура пізнання, які є немовби наскрізними для всіх сфер людської діяльності, бо розуміння – це основна форма існування свідомості в усій її неповторності, функціональності, швидкоплинності. По суті, розуміння – це спосіб функціонування людського фактора в процесі теоретичного і практичного освоєння світу.

Розуміння здійснюється на основі вже набутого людського досвіду, наявних уявлень, понять, умінь, прийомів розумової діяльності. Критерій розуміння – це вміння застосувати загальне знання в «специфічній» практичній ситуації, це здібність людини, яка знається на життєвих справах.

Гносеологічний підхід, застосований у дослідженні пізнавальної функції мистецтва, дозволив виявити питання про художнє мислення, про мистецтво як пізнання, як особливий спосіб художнього узагальнення, як здатність розуміти відображену дійсність у художніх образах, тобто розуміння людиною змісту самого мистецтва і відображених в ньому закономірностей реального життя і розуміння світу, створеного мистецтвом за законом краси. Ця можливість образного відображення дійсності з позицій певних естетичних ідеалів переконливо показує історичне походження художньої творчості, її зв'язок з працею, завдяки якій люди навчилися творити «за законами краси», розвинули органічну потребу в прекрасному.

Естетичне освоєння світу здійснюється в мистецтві різними художніми засобами залежно від його видів і жанрів. Спільними для всіх видів мистецтва засобом цього відображення є образ художній, значення якого полягає в неповторній здатності відображати загальне й істотне через конкретне у формі доступній безпосередньому емоційному сприйнят-

тю. Образ художній, як специфічна для мистецтва форма конкретно-чуттєвого відображення дійсності, сконцентровано виражає в мистецькій творчості почуття, переживання, смаки, ідеали, прагнення художника, являючись суто людським надбанням і рішучим способом розуміння твору, його естетичної досконалості.

У зв'язку з цим наголошуємо ту думку, що глибоке розуміння художнього твору полягає в здібності до естетичної оцінки, як вільне розпорядження багатим досвідом естетичного відношення і критичного сприйняття художнього твору, завдяки вмінню «заглянути в лабораторію творчого мислення митця», починаючи з народження замислу, продовжуючи підбором матеріалу і типизацією: саме якими засобами мистецтва автор втілює загальні характерні риси в окремі, індивідуальні художні образи і, накінець, конструювання живої тканини художнього твору.

Всі ці передумови забезпечують емоційний вплив кращих досягнень мистецтва, створюють обставини для того, щоб твір мистецтва став не лише сумою знань, а й особистим переконанням кож-

ного, бо мистецтво містить у собі величезні можливості для збагачення духовного світу людини. Наприклад, живопис учить тонше розрізняти відтінки і сприймати сполучення кольорів, а графіка – гостро бачити чистоту контурів, мистецтво танцю розкриває виразність людських рухів, людського тіла, поезія своєю майстерністю ритмічного слова розкриває найтонші вияви людського почуття і розуму (Тарас Шевченко, «Щоденник»). Ще важливішим моментом впливу мистецтва на здібності людини є розвиток здатності бачити ціле раніше за його частин, бо художній образ, створений письменником, художником, артистом, має узагальнюючий характер.

Але твір високого мистецтва ніколи не буває дзеркальним відтворенням подій і явищ дійсності, не зводиться до сукупності інформації, яка може бути засвоєна виключно раціональним шляхом. Сприймання твору мистецтва вимагає емоційних сил.

(Продовження на 6 стор.)

Проф. д-р Михайло КРАМАР,
Клузький Університет
ім. Бабеша-Бойоя

ЯСЬКА ФІЛІЯ СУР ВІДЗНАЧИЛА РІЗДВО ХРИСТОВЕ ЗА СТАРИМ СТИЛЕМ

Зимовий цикл традиційних календарних свят для українців, де б вони не жили, включає в собі такі улюблені від самого дитинства свята, як Святвечір, Різдво, Новий рік, Водохреща. Ці свята супроводжувались приготуванням спеціальних (обрядових) страв, що мали символічне значення, виступали формою родинного спілкування. Святкування Різдва - одна з найкрасивіших традицій християнства. Це свято за значенням друге після Великодня. Не дивлячись на відмінність в деяких нюансах і традиціях святкування протестантами, католиками і православними, день Різдва Христового наповнює душі всіх християн єдиною світлою радістю.

6-го січня Яська філія СУР, ось уже 11-ий раз, відмітила Святий Вечір. Цього дня завершується сорокаденний Різдвяний піст. За багатим святковим столом традиційно збирається вся родина. І за нашим столом зібралась родина українців, які живуть у місті Яси, на жаль, не вся родина, тому що, з одного боку, нас тут досить багато, а з другого, ми хотіли розділити цю радість з нашими друзями, представниками місцевої влади, установ та неурядових організацій, з якими наша філія співпрацює в просуванні спільних проєктів. На наше запрошення, в цей чудовий день з нами були представники Яської повітової ради, мерії міста, керівництво коледжу мистецтв «Октав Банчіла», Яського університету та інших організацій, з якими співпрацюємо.

З цієї нагоди дружини членів комітету нашої філії приготували виставку різдвяних страв, тих самих страв, що вони їх готували, будучи коло своєї мами багато років тому, коли ще були у селах, звідки походить наша теперішня «українська родина», яка зараз живе та працює у Ясах. Наші запрошені мали нагоду ознайомитись з рецептами страв, які готують на Святвечір (вони були двомовні), але і водночас вони мали можливість покуштувати ці страви.

Для наших гостей ми підготували також різдвяні фотозвіти: на одному були зображені традиції та звичаї, пов'язані з Різдвом Христовим, а на другому – найкращі привітання українською мовою. Але щоб вони не залишилися з тим, що бачили у нас, кожний наш гість отримав привітання, кишеньковий календар та побажання на новий 2019 рік.

Святий Вечір розпочали ми з виступу голови Яської філії, який побажав усім присутнім миру і спокою в кожному домі, добра, взаєморозуміння, достатку, любові, щастя, душевної рівноваги, успіхів у всіх

починаннях, побільше радості, міцного здоров'я та всіх благ! Сьогодні ми маємо нагоду просто посидіти та подумати, яке було наше життя в минулому, що було добре, а що було зле, чим і перед ким ми согрішили, постаратися помиритися самим із собою, а потім з рідними, з нашими близькими та

Григорій XIII. Цей новий календар так і назвали «новим стилем». Різниця між двома стилями в кожні 100 років збільшується на 1 день. Зараз юліанський календар відстає від григоріанського на 13 днів. У той час, як в Європі з'явився новий григоріанський календар, в Україні та згаданих вище країнах продовжують користуватися юліанським календарем).

Дальше наші гості цікавилися традиціями та обрядами, характерними для українців щодо святкування Різдва Христового. Ми розповіли нашим гостям про традиції та обряди, яких дотримуються українці, що проживають на південній Буковині, звідки і є велика частина членів нашої організації. Прийшлося розповісти нашим гостям про страви, які були представлені на виставці, про їх символи (про символи інших атрибутів, присутніх на Святвечір – дідух, часник, сіно і т.д.), а після їх дегустації всі попросили рецепти цих страв.

Але Святий Вечір не був би справжнім, якщо на ньому не прозвучали б наші українські та румунські колядки та щедрівки. І на цей раз з нами була пані Отілія Захаров, викладач в Національному коледжі мистецтв «Октав Банчіла», яка подарувала нам в'язанку румунських колядок за підтримкою наших гостей.

Отже, 6 січня – багатогранний день, переддень Різдва Христового і привід замислитися над багатьма речами. Цього дня слід не просто прибрати хаг у чистоті зустріти велике свято, а й зберегти в чистоті душу, «вимести» помисли і жити по-новому. Так, як вимагає Всевишній. Христос Рождається! Славимо Його!

Примітка:

Достовірна дата народження Христа невідома. Святе Письмо не вказує ні дня, ні року, коли саме народився Христос. Літочислення, покладене в основу нашої ери, було зроблено в 525 році римським монахом, папським архіваріусом Діонісієм Малімом, який керувався даними Хронографічного збірника за 354 рік. В ході більш пізніх досліджень було виявлено, що Христос народився на 5 чи 6 років раніше.

На сьогоднішній день ми знаємо, що Бог народився, а яке число – це не так важливо, важливо мати його в наших серцях щодня і щогодини.

Рішення про святкування Різдва Христового 25 грудня було прийнято на Ефеському церковному соборі в 431 році. Далі це свято запровадили у Константинополі.

Голова Яської філії СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

колегами по роботі. Час бути добрими, тепеливими, ставити благо нашого ближнього перед нашим, і тоді ми будемо щасливими і благословенними

На прохання наших гостей, голова Яської філії розповів присутнім, чому в усьому світі Різдво відзначають 25 грудня, а в Україні, Грузії, Росії, Сербії та інших країнах 7 січня. Чому дати народження Ісуса Христа різні і чи це так? (Сучасне суспільство живе за григоріанським календарем, який ввів у 1582 році папа римський

РІЗДВЯНІ СВЯТА З УКРАЇНЦЯМИ ПІВНІЧНОЇ ДОБРУДЖІ

У нашій співпраці з українцями Північної Добруджі простежується тенденція, яка не може не радувати. З кожним роком урізноманітнюються проведені заходи, зростає їх кількість, долучаються нові учасники з України. Саме поєднання зусиль, останнім часом Києва і Одеси, наближає нашу співпрацю до тієї, яку називають системною, тобто різноманітною як за формою, так і за змістом, що сукупно спрямована на досягнення певної мети, зокрема уповільнення процесу асиміляції українців за кордоном, зміцнення української діаспори, зокрема в Румунії.

На Різдвяні свята до Тульчі завітала група із Києва і Одеси з насиченою програмою. Цього разу з Валентином Микитовичем Сперкачем, крім співачки, Народної артистки України Світлани Мирводи, Заслуженого діяча мистецтв України Володимира Гонського, які вже не вперше у місті, приїхали вельми творчі діячі, як кажуть, не з порожніми руками. Це автори народного художнього кінотвору «Чорний козак», що набув в Україні резонансного обговорення, адже за акторським складом, режисурою він виділяється своєю неординарністю.

Як завжди, на заходах українців присутній був мер Константін Годжа.

Глядачам, що зібралися для перегляду фільму у міському театрі, цікаво було

послухати режисера Владислава Чабанюка, головних героїв Василя Середенка, Марину Юрчак, мецената Сергія Афанасьєва. Та найбільше емоцій викликала можливість чи не кожному глядачеві зануритись в козацьку епоху, знайти в образах героїв фільму, в сценах відтвореного у кінострічці життя української козацької родини XVIII століття хоча б уявний епізод історії своєї родини.

Такі фільми укріплюють тождність українців, як і виставка унікальної серії картин, яка відбулась перед демонстрацією згаданого кінофільму. На мою думку, це перспективний, постійно діючий проект, створений непересічною особистістю Миколою Георгійовичем Проданчуком і зреалізований поки що частково. Частково тому, що блок мистецьких творів лише складова загального проекту, кінцевою метою якого є створення в різних формах позитивного українського іміджу у світі, виховання українців як самодостатніх громадян своєї країни, здатних своїми силами створити міцну державу, незалежну і рівноправну у світовій співдружності. На картинах, створених

Заслуженим художником України Андрієм Холоменюком, відображені мілітарні звичаї українських козаків. Прикметно, що на окремих картинах знаходимо й історичні постаті Румунії, як відображення спільних епізодів нашої історії. Ці твори, передані у власність української громади Тульчі, варті експонування у містах і селах не тільки цього повіту. Вони будуть цікавими в інших регіонах Румунії, особливо в її північній частині, де компактно проживають українці.

Важливим для найближчої перспективи будуть взаємини з міською бібліотекою Тульчі. Робоча зустріч з директором Лігією Діма, істориком за освітою, заклала основу для співпраці з науковою бібліотекою ОНУ імені І.І.Мечникова, Одеською науковою бібліотекою, Міжнародним центром по роботі з українцями за кордоном.

Унів. проф. В'ячеслав КУШНІР
10-12 січня 2019 року.
Київ-Одеса-Тульча

Розуміння творів мистецтва...

(Закінчення. Поч. на 4 стор.)

Чим складніший життєвий зміст, естетично осмислений митцем у творі, тим більших зусиль потребує його художнє сприймання.

Відомо, що мистецтво відображає духовні особливості часу, репрезентує зміст і характер певної історичної епохи. Реалізація мистецтвом свого суспільного

покликання сприяє не тільки освоєнню культурних цінностей індивідом і колективом, а й формує світорозуміння, погляди, переконання. Мистецтво, як форма естетичного освоєння світу, відрізняється від науки і техніки своїми специфічними виховними і пізнавальними функціями. Слід вважати мистецтво істотним, але не єдиним компонентом такої сфери духовного

життя, як естетична свідомість. Аргументовно доводиться, що мистецтво – це ядро, вищий ступінь, центральний елемент естетичної свідомості, а ключовим поняттям є «естетичне почуття», з якого, як з клітинки, виростають інші форми естетичної свідомості, як естетичний смак, оцінка судження, ідеали, погляди, прагнення тощо. Саме такі цінності, як ідейний зміст, життєва спрямованість

естетичних конструкцій, високоякісний прогностичний потенціал творів мистецтва і конструктивний характер художнього пізнання людиною світу та життя в ньому виявляється в орієнтації на майбутнє і можливе, у відчутті ще неусвідомлених запитів і потреб епохи.

Дійсно, справа не в окремих випадках «наукової проникливості мистецтва». Важлива перед усім його соціальна проникливість та освітньо-виховна сила мистецтва, яку школа, навчально-виховні заклади повинні вводити у практику в більшій мірі, ніж це звичайно здійснюється.

ЦЕРЕМОНІЯ НАГОРОДЖЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ II-го ВИПУСКУ НАЦІОНАЛЬНОГО КОНКУРСУ «МОЛОДІ УКРАЇНСЬКІ ТАЛАНТИ РУМУНІЇ»

У період 8-10 листопада 2018 року Союз українців Румунії організував ряд заходів, приурочених до Дня української мови, який вперше в Румунії відзначався офіційно на законодавчому рівні.

В перший день, 8 листопада, програма святкувань розпочалася показом українських мультфільмів для молодших учасників заходів, переможців II-го випуску Національного конкурсу «Юні українські таланти Румунії».

Після урочистої церемонії офіційного відкриття були вручені нагороди переможцям запропонованого 2017 року конкурсу Комісією з питань культури Союзу українців Румунії, до якої входять Михайло Трайста (голова), Анна Самбор (заступник голови), Іван Кідешук (секретар), Георге Мунтяну та Анна Берегій (члени комісії), і підтриманий головою СУР, депутатом Миколою Мирославом Петрецьким та ухвалений Радою Союзу українців Румунії.

Метою та основними завданнями цього конкурсу є відродження, збереження і розвиток української культури в Румунії, знайомство з юними талантами, встановлення творчих контактів між учасниками, обмін досвідом роботи і створення умов для підтримки та розвитку дитячої та юнацької творчості.

Конкурс проводився у 4-х вікових категоріях: I категорія 6-9 років / 0-4 класи; II категорія 10-13 років / 5-8 класи; III категорія 14-17 років; / 9-12 класи; IV категорія 18-30 років / студенти та молодь і в 3-х номінаціях: Література (поезія, коротка проза та есе); Живопис (класичний живопис: пейзаж, портрет, натюрморт, акварельний живопис, жанрова картина, езотерика, естетика ню, оголена натура, анімалістика, архітектурний живопис), експериментальний живопис та графіка. Музика (вокал: солісти, дуети, естрадний вокал, народний вокал, академічний вокал, джазовий вокал; інструментальна музика: скрипка, віолончель, баян, акордеон, гітара, фортепіано, духові інструменти; оригінальне мистецтво: художнє читання, естрадні мініатюри і т. ін.)

Конкурсні твори оцінювали комісії за десятибальною шкалою і за результатами голосування журі був складений рейтинг конкурсанти і розподілені місця в кожній номінації та по вікових групах.

Остаточний склад конкурсних комісій (журі) був затверджений Комісією з питань

культури Союзу українців Румунії за 10 днів до початку Фестивалю-конкурсу: Конкурсна комісія у номінації «Література» складалася з голови комісії головного редактора часопису «Український вісник», письменника Михайла Михайлюка та чотирьох членів: головного редактора часопису «Вільне слово», письменника Івана Ковача, головного редактора літературного журналу українських письменників Румунії «Наш голос» Ірини Мойсей, лектора Клузького університету ім. Бабеша Бойоя, доктора філологічних наук Міхаєлі Гербіль, та письменника, отця Корнелія Ірода.

Музичні таланти конкурсанти оцінювала комісія, яка складалася з голови комісії диригента Верхньорівнянського хору «Ровенські голоси», хореографа танцювального ансамблю «Соколята», викладача музики Джети Петрецької та чотирьох членів: голови Карашсеверінської повітової організації Союзу українців Румунії, диригента Копашильського хору «Зелена ліщина», відомого композитора Івана Лібера, викладача-пенсіонера Анни Самбор, викладача-пенсіонера Анни Берегій та актриси Магди Бическу.

Живопис оцінила комісія у складі голови комісії скульптора Георгія Мунтяну, письменника, згаданих вище Джети Петрецької і Анни Самбор та художника Штефана Апостола.

Після нелегкої місії, яка випала конкурсним комісіям, були встановлені переможці.

Література: Перше місце зайняли: Мачока Касіан, Шойман Наташа, Трайста Степан та Манастірліу Олександра; друге місце зайняли: Галас Христина, Челенюк Кріна, Копощук Юліана та Грін Кріна; третє місце зайняли: Попович Фабіян та Деак Сара; відзнакою був нагороджений Татарейу Юліан.

Музика та Драматичне мистецтво: Перше місце зайняли: Журавле Франческа, Семенюк Амалія, Тівадар Емануєла, Боднарук Наталія, Грін Ніколета, Бружа Афанасій та Деак Сара; друге місце зайняли: Челенюк Кріна, Гріжак Наталія, Фера Даріус, Грін Серйожа.

Живопис: Перше місце зайняли: Шімота Аїда, Дубович Летіція, Ігнатюк Христина, Ковач Аліна, Ціпля Андрея, Трайста Степан, Міжок Ольга, Міжок Ніколета, Ясіновскі Андрея, Горбан Габрієла; друге місце зайняли: Боднарюк Деніса Камелія, Пасинчук Амалія, Шелевер Динуц, Пітелек Іонела, Штірбец Теодора; третє місце зайняли: Бецку Беатріс, Мандюк Жулія та Штефан Резван; відзнакою були нагороджені: Марфіч Меліса, Бойчек Андра та Крамар Деніс.

Переможці були нагороджені грамотами, книгами, виданими Союзом українців Румунії, та грошовими преміями.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

ІЗ ЩОДЕННИКА ДЕПУТАТА СУР

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

Вона була створена внаслідок пуску в дію 1 січня 1995 року Угоди про створення ОМС, підписаної в Марракеші 15 квітня 1994 р., яка змінила Генеральну Угоду про Тарифи і Торгівлю (GATT) в дії з 1948 р.

ОМС слугує форумом для переговорів з метою формулювання торговельних політик і правил в галузі міжнародної політики, що охоплені в угодах під егідою ОМС. Ці угоди мають як ціль лібералізацію торгівлі продуктами і послугами, скорочення бар'єрів на шляху торгівлі та підвищення доступу до світових

ринків. Одночасно врегульовані аспекти, що пов'язані з торгівлею в таких галузях, як інтелектуальна та індустріальна власність, громадська закупівля, санітарні і фітосанітарні правила тощо.

Суттєвими функціями ОМС є вирішення торговельних суперечок між державами, моніторизація імплементації торговельних угод державами-членами, зростання рівня прозорості через нотифікації, які держави зобов'язуються передавати ОМС, а також і розгляд торговельних політик держав-членів посередництвом механізму розгляду.

XXVI-ий ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК ТА ЗИМОВИХ ОБРЯДІВ У СІГЕТІ

12 січня у місті Сігету-Мармаціей відбувся XXVI-ий Фестиваль українських колядок та зимових обрядів.

На фестивалі можна було побачити, що зимові обряди українців у Румунії збереглися, а найголовніше, що нове покоління, тобто молодь, успадковує українські звичаї. На фестивалі представилися групи колядників із Ботошанського, Карашсеверінського, Клузького, Марамуреського, Сучавського, Сатумарського, Арадського, Тіміського, Тульчанського повітів та з України.

Захід був проведений за фінансовою підтримкою СУР та старанням голови Сігетської філії Мирослава Петрецького і членів комітету повітової філії СУР. Слід згадати, що на Фестивалі були присутні Микола-Мирослав Петрецький – депутат та голова СУР, Горія Скублі – мер міста Сігету, представники з України, голови повітових організацій СУР і Повітового шкільного інспекторату та Бухарестське і Клузьке телебачення.

Фестиваль почався у суботу рано зі Святою Літургією в Українській православній церкві, відправленою священником Маріусом Лаврюком. Учасники фестивалю почули Слово Боже та прекрасні церковні колядки.

Українська православна церква була збудована на місці однієї дерев'яної церкви у 1803 р. Від старої церкви збереглося декілька старих церковних книг, між якими і Октоїх 1601 р. Октоїх – це книга богослужбова, яка містить піснеспіви на вісім голосів для буденних днів і для неділі (вечірні, повечір'я, утрени та літургії). Після великого ремонту 1894 р. храмово свято Української православної церкви в Сігеті стає «Воздвиження Чесного Хреста». До наших днів церква

зазнає ще декілька ремонтів (1990-1997 рр., 2007 р.), а інтер'єр був переоформлений під керівництвом проф. художника Костянтина Марковича Львівської національної академії мистецтв та скульптора Василя Пleshа із Сігету. Святий храм містить 19 святих мощей (Святи мученики Епиктет і Астіон, Міна, Йов Почаєв, Алексій Карпатін (Кабалюк) та інші).

Парад колядників, одягнутих в народних костюмах, пройшов центром міста Сігету-Мармаціей. Групи колядників з України, Тульчі, Сучави, Ботошан, Яс, Сату-Маре, Клуж-Напоки, Араду, Тімішу, Коштеля, Кричунова, Полян, Красни, Вишавської Долини, Верхньої Рони, Луга над Тисою, Рускови, Сігету, Кривого, Караш-Северіну, Бочкоя пройшли старим центром міста від Української православної церкви до Музичної школи та мистецтв ім. Джордже Енеску.

XXVI-ий випуск Фестивалю колядок відкрив голова сігетської філії СУР Мирослав Петрецький, а молитву промовив священник М. Лаврюк разом із всіма присутніми. Було надано слово депутату Миколі-Мирославу Петрецькому, меру міста Сігету Горії Скублі, заступникові генерального шкільного інспектора проф. Маріусу Кукуятові, гостям з України та іншим.

На фестивалі почули різноманітні специфічні колядки, які були представлені з різних повітів Румунії, де проживають компактно українці. Цікаво представили програму фестивалю ведучі – професори Симона Малярчук і Василь Пасинчук. Завершив програму фестивалю знаменитий ансамбль „Верховинка“ з України.

Роман ПЕТРАШУК

Участь делегації з Клуж-Напоки у 26-ому випуску Фестивалю колядок та зимових обрядів українців з Румунії у Сігеті

«В цей день ми перетворюємо історичний марамороський центр – Сігету Мармації – в українську столицю», – сказав голова Союзу українців Румунії, депутат М. М. Петрецький на відкритті 26-ого випуску Фестивалю колядок та зимових обрядів українців з Румунії. Насправді, невелике та спокійне місто 12-ого січня стало точкою найбільшої концентрації носіїв української культури і мови, наших традицій і звичаїв, і не тільки. На цю феєричну подію прибули представники української спільноти з повітів: Арад, Ботошань, Караш-Северін, Клуж, Марамороцина, Сату Маре, Сучава, Тіміш, Тульча, Яси та з Бухаресту. Почесними гостями і учасниками дійства стали представники освітянської ниви, місцевої адміністрації та церкви, румунських та українських владних структур. Від них прозвучало багато щирих вітань і добрих побажань здоров'я, щастя, добробуту, а головне – миру. В цілому на фестивалі виступили 27-ім артистичних груп – колядники, ансамблі та хори, серед яких і декілька художніх колективів з України. Зал, хоч і децю немісткий для такого розміру святкування, став плацдармом майстерного виконання пісень, колядок, щедрівок та обрядових дійств. Мер міста Сігету Мармаціей пан Горія Скублі у своєму вітальному слові зазначив, що тут святкується «не тільки українська краса, не тільки одяг, такий веселий і колоритний, не тільки пісні, такі мелодійні». Тут формується «центр дружби між Румунією і Україною, між румунами і українцями».

Цей фестиваль збирає і згуртовує українців з різних куточків, дає їм можливість, познайомитися, поспілкуватися. Відчуваючи потребу у такій можливості, делегація з Клужу і в минулому приїжджала на цей вже традиційний захід. «Всі філії повинні приймати участь у події такого рангу, а тим більше ті, які ведуть постійну активну діяльність», – переконаний у цьому голова Клузької повітової організації СУР пан Іван Гербіль. Відтак, не дивлячись на початок сесійного періоду у студентів, які складають більшість хору, невелика молодіжна делегація з міста Клуж-Напока під керівництвом С.І. Хріна прибула до Сігету у ніч перед виступом. Піднесений настрій і особливий стан радості охопив всіх ще під час ранкового параду артистичних колективів. Ніякий холод не злякав не зовсім відповідно до погоди одягнених учасників. Розігрівали уривки співу, частинки музикального інструментального виконання, виддзенькування дзвіночків і навіть биття батога, що чулися то з однієї, то з іншої частини вулиці. Для деяких з клузьких хористів Сігет є

добре відомим, а тому їм було приємно опинитися у знайомому оточенні, на знайомих вулицях. Дехто зустрівся з колегами з ліцею, з близькими і навіть членами родини. Все налаштувало на відчуття загальної близькості і єдності, причетності.

Урочисте відкриття фестивалю, а потім і виступ її учасників, проходив у концертному залі «Джорджес Енеску». Організаторам з Марамороської філії СУР та ведучим вдалося створити святково-невимушену атмосферу, яка, за звичай, панує серед людей, які добре знають і поважають один одного. Таке відношення допомогло і маленьким, і стареньким учасникам виступати якісно, розковано.

Клузький хор при Союзі українців Румунії вийшов на сцену серед перших. Їхній виступ відрізнявся стриманою елегантністю як у репертуарі, так і в костюмах, що помітно виділило хор. Злагожденість у їх шикуванні, поведінці і виконанні нагадують класичні хорова групи. А дисципліна, сконцентрованість та амбіція завжди бути найкращими є результатом неодноразових виступів на заходах при Клузькій повітській організації, і не тільки.

«На мою думку, 26-ий міжнародний фестиваль Різдвяних звичаїв був одним із найуспішніших. Було дуже багато ансамблів, колядників та вертепів. Цього року було декілька представників з України, і всі вони вражали публіку своїми колядками і голосами. Мені особисто було цікаво пізнати традиції інших румунських повітів та різних регіонів України... А головне тут те, що люди люблять свої традиції і не забувають, що в них наші корені», – ділився своїми враженнями С.І. Хрін, керівник та активний учасник молодіжного клузького хору. Сара-Марта Деак доповнила: «...Тут я змогла пережити знову всі зимові свята. Почалося все з параду - ми колядували центральною вулицею, танцювали, діти промовляли щедрівки. Одним словом, було свято! Практично, саме тепер я перший раз у своєму житті зрозуміла, відчула, яку могутню силу має українська культура в Румунії. ... Можу бути лише вдячною за те, що нас запросили, за те, як прийняли, за гостинність і ласку».

Впевнена, що емоції цих молодих людей поділяють й інші учасники події! Думаю, більшість згодиться зі словами пана М. М. Петрецького, який підкреслив: «Ця подія є емблемною не тільки для Союзу українців Румунії, не тільки для українців з Марамороцини чи з Румунії, а і для всієї Румунії». Дякуємо всім причетним за чудовий фестиваль, за вражаючий досвід і за незабутні почуття. І чекаємо нової зустрічі!

Ольга СЕНИШИН

125-та річниця від народження Миколи ХВИЛЬОВОГО (1893-1933)

8 грудня у Клуз-Напоці за фінансової підтримки Союзу українців Румунії пройшов захід, присвячений 125-тій річниці від дня народження одного з найяскравіших представників так званого Розстріляного Відродження – поета, прозаїка і публіциста Миколи Хвильового (1893-1933). Подія відбулася на факультеті іноземних мов при університеті ім. Бабеша-Бойоя, відділ української мови та літератури. Ця тематика у нашому осередку викликає постійну зацікавленість і підкреслену вдячність зі сторони учасників і присутніх особливо старшого віку – покоління, яке детально не вивчало цей період найвищого злету молоді радянської літератури й тотального знищення її творців. Відтак організатори – викладачі подружжя Гербіль – не забувають надати нашій увазі поокреме детальне обговорення найвидатніших її представників.

За майже 20 років бурхливої творчої активності Микола Хвильовий проявив себе як «складний і вишуканий, вибагливий поет», новатор та «першорядний письменник і талановитий публіцист», багатошарова і різногранна постать. Він вважається «основоположником пореволюційної української прози», який з обдарованого літератора «виріс у першорядного мислителя, справжнього ідеолога, з високим рівнем національної свідомості» і став безперечним «лідером літературного покоління середини 20-тих років». Його називають «чільною фігурою художньо-естетичного поступу» свого часу, яка мала неабиякий вплив на «розвиток українського письменства, культури, суспільно-політичної думки всього неспокоїного ХХ віку». Ще за життя його то ганили, то захоплювалися ним. Дехто зараховував його до лику мучеників та обдарованих митців, інші звинувачували його в усіх смертних гріхах і намагались викреслити з історії літератури. На щастя, увага до постаті Хвильового, незважаючи на довготривалу заборону його творчості в підрадянській Україні, не зменшується й сьогодні. Дослідники наголошують: «Все, здійснене ним, залишилося у скарбниці української культури як одна з неперевершених її сторінок, як запорука майбутнього розквіту». Феномен

Миколи Хвильового залишається в полі зору фахівців, викликає запальну полеміку серед представників українського наукового, культурного і громадського життя.

Біографія Миколи Григоровича Фітільова (справжнє прізвище письменника) є типом для його покоління: початкова освіта,

Критики помітили його і зараховували до пролетарських митців. Та невдовзі Микола Хвильовий вдається до публіцистики, памфлетів і прози, де найкраще розкрився його неабиякий хист і запальна натура. Про це йшлося в документальній стрічці та в першій доповіді «Микола Хвильовий – ексцентричний ідеолог українського авангарду (20-ті роки 20-ого століття)», яку зачитала румунською Біанка-Лена Міхня. Хвильовий мав активну громадянську позицію й без вагань афішував її у тогочасній періодиці. Його публіцистика стала видатним явищем у духовному житті України.

Неймовірний інтерес викликали самотність і неповторна манера письма, неординарність його світогляду й оригінальне відтворення ідей. Його праці переповнені сміливими закликами, рішучими висновками і неочікуваними теоріями, які і принесли йому титул ексцентрика. Деякі з них сьогоднішньому читачеві видаються просто шокуючими (наприклад, про прогресивну силу фашизму). А от заклики типу «Геть від Москви!», чи тези на зразок «Росія самостійна? Самостійна! Ну так і Україна самостійна!», були занадто радикальними на той час. Хоча зараз вони виглядають дуже адекватними і зрозумілими. Так як більшість робіт Хвильового цього типу переповнені щирим, «впевненим націоналізмом», тому і в наші дні їх обговорення і розгляд викликають зацікавленість і поляризацію вражень.

В продовженні група студентів зачитала декілька ранніх поезій Хвильового, сповнених надії і оптимізму. З часом тональність творів цього автора змінюється, а з нею і проблематика. Все частіше у своїх художніх творах митець звертається до трагічних сторін у житті свого покоління – тих, на чію молодість випали фронти і громадянські війни. Особливою і достатньо особистою є тема втрати людських цінностей тими, хто бере на себе відповідальність перебудувати світ шляхом убивства інших. Її Хвильовий найкраще розкриває у новелі «Я (Романтика)» (1924). Сара-Марта Деак у своєму виступі на тему: «Роздвоєння людської особистості в тоталітарному суспільстві» зосередила увагу на порівнянні долі і вибору головного героя цієї новели та автора твору. Хвильовий переконує, що побудувати щастя одних на стражданні і смерті інших не можна, бо «ідея насильства, яка лежить в основі всіх революцій, бумерангом повертається до тих, хто її сповідує, і карає безжально та невідвратно». В новелі революціонер-чекіст повинен зробити вибір між синівською любов'ю і революційним обов'язком, служінням найдорожчій ідеї.

Ольга СЕНИШИН

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В РУМУНІЇ

ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ 31 БЕРЕЗНЯ 2019 р.

31 грудня 2018 року розпочався виборчий процес чергових виборів Президента України 31 березня 2019 року.

Громадяни України, які проживають або перебувають в період підготовки та проведення виборів за межами України, реалізують своє право голосу на виборах на загальних підставах.

Що необхідно виборцю для того, щоб реалізувати своє право голосу за межами України.

та правильності внесених персональних даних виборця (прізвище, ім'я, по батькові, виборча адреса) до Державного реєстру виборців можна за допомогою он-лайн сервісу «Особистий кабінет виборця» (<https://www.drjv.gov.ua/ords/f?p=111:LOGIN>) на веб-сторінці «Державний реєстр виборців».

Для цього потрібно зареєструватися в «Особистому кабінеті виборця» і зробити відповідний запит. Орієнтовно протягом однієї доби виборець отримає відомості щодо своїх даних у Державному реєстрі виборців на електронну адресу, вказану при реєстрації.

В разі якщо Ви плануєте брати участь у виборах на дільниці при Посольстві України в Румунії, але за результатами перевірки в «Особистому кабінеті виборця» у Вас інша виборча адреса або Ваші персональні дані відсутні, Ви можете скористатися одним з таких існуючих способів включення до списків виборців на закордонній виборчій дільниці.

Прийняття на консульський облік

Звернутися особисто або надіслати документи поштою до Посольства України в Румунії для постановки на постійний чи тимчасовий

рою прийняття на консульський облік Ви можете ознайомитися за цим посиланням:

<https://romania.mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/services/accounting>

Включення до списку виборців за заявою

Особисто, не пізніше як за п'ять днів до дня голосування, подати до Посольства заяву щодо включення до списку виборців або зміну виборчої адреси (якщо Вас вже включено до Державного реєстру виборців).

До заяви додаються копії документів, що підтверджують ці зміни, а оригінали пред'являються.

Заяви про тимчасову зміну місця голосування виборця без зміни виборчої адреси закордонними дипломатичними установами України або дільничними виборчими комісіями закордонних виборчих дільниць не приймаються. Такі заяви подаються до органу ведення Державного реєстру виборців за виборчою адресою заявника або органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України.

Запрошуємо усіх бажаючих взяти участь у виборах та рекомендуємо заздалегідь, не пізніше як за п'ять днів до дня голосування до 25 березня, подбати про своє включення до списків виборців на виборчій дільниці при Посольстві України в Румунії.

За додатковою інформацією звертайтеся до Посольства України в Румунії (веб-сайт: <https://romania.mfa.gov.ua>, тел. (0040-21) 230-36-60, електронна пошта: consulat.ro@gmail.com).

ШАНОВНИЙ ВИБОРЦЮ! ЗАЗДАЛЕГІДЬ ПОДБАЙТЕ ПРО СВОЄ ВКЛЮЧЕННЯ ДО СПИСКІВ ВИБОРЦІВ НА ЗАКОРДОННІЙ ВИБОРЧІЙ ДІЛЬНИЦІ!

КРОК 1	КРОК 2	КРОК 3
СПИСКІ ВИБОРЦІВ СКЛАДАЮТЬСЯ НА ОСНОВІ ДАНИХ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ. ПЕРЕВІРИТИ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ ТА ВИБОРЧУ АДРЕСУ МОЖНА ТАКИМ ЧИНОМ:	ЯКЩО ДАНІ ТА ВИБОРЧА АДРЕСА ПРАВИЛЬНІ	ЯКЩО ДАНІ ТА ВИБОРЧУ АДРЕСУ ВКАЗАНО НЕВІРНО
<p>ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ DRJV.GOV.UA</p> <p>ЗАРЕЄСТРУЙТЕСЯ В СЕРВІСІ «ОСОБИСТІЙ КАБІНЕТ ВИБОРЦЯ», ТРОКНІТЬ В ВИБОРЧУ АДРЕСУ ТА ОРИЄНТОВНО ПРОТЯГОМ ДОБІ ОТРИМАЙТЕ ДАНІ ЩОДО СВОГО ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ НА СВОЮ ЕЛЕКТРОННУ АДРЕСУ</p>	<p>У ДЕНЬ ГОЛОСУВАННЯ ПРИЙДИТЬ ІЗ ПАСПОРТОМ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ ДЛЯ ВИЇЗДУ ЗА КОРДОН, ТИМЧАСОВИЙ ПОСВІДЧЕННЯ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ НА ЗАКОРДОННУ ВИБОРЧУ ДІЛЬНИЦЮ ЗА ВАШОЮ ВИБОРЧОЮ АДРЕСОЮ</p>	<p>ВЕРНІТЬСЯ ОСОБИСТО АБО НАШЛИТЬ ДОКУМЕНТИ ПОШТОЮ ДО ЗАКОРДОННОЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ УСТАНОВИ УКРАЇНИ ЗА ПРОЖИВАННЯМ ДЛЯ ПОСТАНОВКИ НА КОНСУЛЬСЬКИЙ ОБЛІК</p> <p>ОСОБИСТО ПОДАЙТЕ ДО ЗАКОРДОННОЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ УСТАНОВИ УКРАЇНИ ЗАЯВУ З БЕЗПЕЧАТКОЮ ДО ВІД ПОДАТКОЮ ДО ВІД ДОКУМЕНТАМИ (оригінали документів), ЯКІ ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ЗАМІАЧЕНІ В НІЙ ВІДОМОСТІ</p>
<p>АДРЕСИ ТУТ: https://mfa.gov.ua/ua/about-emb/embassies https://mfa.gov.ua/ua/about-emb/embread/consulates</p>	<p>АДРЕСИ ТУТ: https://mfa.gov.ua/ua/pages/pages?id=2150</p>	<p>ЗНАЙТИ ЗАЯВУ ТУТ: https://mfa.gov.ua/ua/pages/pages?id=2517</p>
<p>У ДЕНЬ ГОЛОСУВАННЯ ЗМІНИ ДО СПИСКІВ ВИБОРЦІВ НЕ ВНОСЯТЬСЯ! ЗАВЧАСНО ПОДБАЙТЕ ПРО МОЖЛИВІСТЬ ПРОГОЛОСУВАТИ! ДІЗНАЙТЕСЯ БІЛЬШЕ ТУТ: https://mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/golsua</p>		

Перевірити інформацію щодо включення виборця до Державного реєстру виборців

консульський облік. З необхідними документами та процеду-

ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК ТА ЗИМОВИХ ОБРЯДІВ У ТІМІШІ

Різдвяні і новорічні свята збереглися і відбуваються з колядуванням, з веселими моментами, наповнюють серця любов'ю, добротою, красою, і головне, що колядування передається з покоління на покоління.

Минуло вже 19 р., відколи в місті Тімішоарі був започаткований фестиваль колядок; минулорічний – 22 грудня 2018 р., в суботній день після обіду в Українській хаті відбувся чудовий захід.

Хочу уточнити, що на цей раз на фестивалі були присутні і гості з боку СУР з Бухареста в складі: Миколи М. Петрецького – голови СУР і депутата в Парламенті Румунії, Ірини-Люби Горват – генерального секретаря СУР, Ельвіри Кодря – радника в МНВ, Михайла Трайсти голови Комісії з питань культури, заступника голови СУР.

На відкритті фестивалю голова Тіміської повітової філії СУР Юрій Глеба привітав усіх присутніх, побажав успіхів

у його проведенні і надав слово п. депутату.

В своїй промові п. М.М. Петрецький звернувся з теплими словами до банатських українців і побажав їм щасливого

Різдва Христового і Нового Року.

Відкрили концерт колядники формації «Тріо Грінь», яка зачарувала публіку.

На цей фестиваль вже вдруге були

українці з м. Кула (Сербія) від Культурного товариства ім. Івана Сенюка: голова Іван Кузьма – перший заступник Філіп Проник, керівник колективу п. Надія Воротняк, а також два колективи з України: «Вербічанка» – із с. Старий Вовчінець – керівник Надія Остафічук.

Разом прибув до нас з колективом «Буковинські квіти» с. Киндешти (Ботошани) голова філії п. Віктор Семчук. Також колядники з Тульчанського повіту, які кожного разу дарують нашим українцям колядки з їхньої зони, теж два колективи із Суліни «Перва Зоря», керівник Лукія Іванов, інший із Караорману – «Веселка», керівник Віоріка Гросу. Всі виступали на гарному рівні, колядування було від щирої душі, за їх виступ вони були оцінені з боку присутніх теплими оплесками.

(Продовження на 13 стор.)

Анна БЕРЕГІЙ

Роман КОБЗА

Червень-серпень 2018 року

Antwerpen(Belgium) – Sovata (România)

СЮЗІ

(Новела-феєрія)

«Що ти робиш, Романе?» – в стихаючому голосі Сюзі не було заперечної інтонації, швидше навпаки, відчувалася піддатлива готовність до покори.

Повільно увійшовши тоненькими пальцями піаністки в його шевелюру, вона ніжно пестила, цілувала довгасте волосся юнака.

Гарячі, пристрасні обійми доводили їх обоє до шаленства.

Від дотику його набучавилого прутня Сюзі затрепетала, затремтіла, мов сором'язливі тополіні віти від приємного лоскоту збудженого вітру.

Він посипав її палаюче обличчя, ніжну шию, пахуче волосся, вируючі груди божевільно-хаотичними поцілунками, яким, здавалося, не буде кінця.

Гудзики, що вервечкою вишикувалися по середині сукні від дівочих грудей аж до колін, сковували Сюзине тіло, яке так і поривалося до безрозсудної волі.

Сповнена млосного мороку, вона, немов у запаморочливому гіпнотичному сні, поволі розстебнула верхній гудзик сукні...

Незвіданим інстинктом Роман відчув цей жест і тремтливими руками почав далі розстебати гудзик за гудзиком, торкаючись кінчиками пальців її розпашілого тіла, аж поки сукня не розійшлася в два боки, мов таємничі завіси Царства Мельпомени, щоб, врешті-решт, капітулювати і впасти до його ніг.

Перед зором враженого Романа пишніли найпотаємніші принади дівочої краси, оспіваної Рапсодами, описаної Поетами, змальованої Художниками.

Глибоко зачарований, постав юнак перед великою таємницею ще незвіданого ним світу, світу найвищої насолоди людської плоті.

Він підняв тендітну Сюзі на руки і поніс її з обачністю фанатичного скрипаля, якому пощастило отримати безцінну скрипку Страдиварі.

Над широкою софою з поручнями звисало шатро з трояндового верховіття.

Дошові краплини звивалися в пелюстках троянд, вбираючи в себе райські пахощі, і переливами срібногосої арфи поперемінно спадали на оголені тіла, окроплюючи їх духмяними, ніжно-п'янкими парфумами, ніби в цьому куточку трояндового раю відбувався обряд таємничого посвячення.

І розквітла, забуяла Сюзіна плоть, мов розкішна, вогняна троянда! І заіскрилася Сюзіна плоть, мов розірвана навіл дозріла сицилійська помаранча!

Блідо-рожеві пелюстки, що трепетно пульсували в пишно-кучерявому суцвітті її плоті, жадібно увібрали в себе, ніжно обвили пружну хіть Романа.

Злиті воедино, Роман і Сюзі вознеслися на апогей незрівняного, неперевершеного блаженства, витаючи у просторі безкінечності.

Це був фантастичний політ удвох, в одному

коконі гарячої пристрасті, у позахмарне марево, крізь грозу і блискавицю, крізь запаморочливий туман і аж до вулканічного виверження, розчинення одне в одному від солодкої знемоги.

А потім... а потім вони лежали умиротворені неземною насолодою, знесилені від п'янки ейфорії, зачумілі, немов обкурени трояндовим фіміамом.

Пелюстки «цариці квітів» зривалися з квітчаної стелі, кружляли триумфально над оголеними тілами, прикрашаючи їх барвистим покровом, як колись, у древньому Колізеї, вітали квітчастим дощем славних переможців.

Вони потопали у ложі, встеленому м'якими трояндовими пелюстками, купалися у неповторних трояндових пахощах, що щедро розливалися довкола.

Йому було так солодко біля Сюзі!

Роман тулився до її духмяного, казкової краси тіла, припавши вустами до ніжних грудей, мов немовля до матері. Він лежав непорушно, щоб не налякати своє щастя, щоб не розсіяти райське марево, з тенет якого не хотілося виходити!

Відколи Роман потрапив до трояндового раю, він не промовив ані слова.

А йому так хотілося сказати Сюзі, вигукнути на повні груди: «Я кохаю! Я кохаю тебе, Сюзі! Я хочу все життя бути з тобою!».

Але якась таємничая сила, потужніша за його палке бажання, стискала льодяною кригою горло, перекирвала дихання, не даючи говорити.

Опустивши очі, Роман з ніжною сором'язливістю встиг промовити лише її ім'я: «Сюзі...», бо вона одразу затулила його уста своїм чарівним пальчиком і прошепотіла лоскочачи вухо: "Нічого не говори... нехай усе буде так, без слів...".

Роман підкорився її волі.

(Далі буде)

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВІТАЄМО ВАС!

ГРУДЕНЬ

1. Ліліану ЦІМБОТУ (3 грудня 1967 р.) – щире українку з Банатського краю, яка вже роками служить українській справі як технічний секретар при Тіміській філії СУР.

2. Василя ПАСИНЧУКА (6 грудня 1951 р.) – уродженця с. Ремети Мараморського повіту, викладача математики. Багато років був директором Реметянської восьмирічки. Був заступником голови місцевої організації, опісля і членом комітету Мараморської філії. На VI-му З'їзді в Тімішоарі обраний скарбником і членом Ради СУР. Був радником місцевої ради села Ремети від СУР. На VII-му З'їзді СУР обраний I-им заступником голови Союзу українців Румунії, членом Президії та Ради СУР. Допишує до газети «ВС».

3. Василя БАРШАЯ (9 грудня 1943 р.) – уродженця банатського Копашіля, випускника Української Сігетської педагогічної школи, яка дала не одного і не двох видатних особистостей українській громаді Румунії, випускника Бухарестської Консерваторії ім. Чіпріана Порумбеску, колишнього першого радника від СУР в Міністерстві культури і культів Румунії після Революції 1989 р. та директора Констанцького мистецького коледжу, поета, автора збірок віршів «Поезії» та «Стоголоса луна», композитора. За часу перебування в

Міністерстві Культури організував Фестиваль у банатському українському селі Копашиль 1991 р. Вітаємо з 75-річчям. На Многії літа!

4. Терезу ШЕНДРОЮ (12 грудня 1956 р.) – мараморську українку із с. Кричунів, випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде. Після закінчення ліцею, з травня 1978 р. почала працювати у газеті «Новий вік», опісля – у її продовжувачу «Вільному слові», а згодом в «Українському віснику». Після закінчення Університету ім. Спіру Гарет в 2011 р. стала редактором в тій же газеті – «Український вісник». Вже втретє обрана секретарем Союзу українців Румунії. Мати двох синів та бабуся двох внучок, яких дуже любить і до яких завжди спішить, як справжня молода бабуся.

5. Марію ШТЕФАН (27 грудня 1969 р.) – мараморську українку (з дому Думнич), випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Факультету іноземних мов Бухарестського університету, викладача української та російської мов. Деякий час, у найважчі роки газети «Вільне слово», коли не виплачувались зарплати працівникам редакції, працювала в редакції цієї газети. Опісля перейшла працювати до «Нашого голосу», а згодом, після одруження, повернулася до рідної Мараморощини, щоб

бути близько до своєї матері. Сьогодні – директор Реметянської восьмирічки. Мати гарного, талановитого сина, учня Сігетського ліцею.

6. Ярославу-Орису КОЛОТИЛО (28 грудня 1954 р.) – вихідця з мараморського села Вишавська Долина, випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Факультету іноземних мов Бухарестського університету, спеціальність – українська-російська мови. До 1989 р. працювала викладачем, а після Грудневої Революції перейшла із сім'єю до Бухаресту. Голова Бухарестської організації СУР. Працювала радником при Міністерстві культури і культів Румунії з боку СУР до виходу на заслужену пенсію в грудні 2014 р. Одружена, мати трьох дітей та бабуся чотирьох внучків.

7. Доріну ФАРТУШНИК (29 грудня 1958 р.) – давнього і відданого адміністратора Союзу українців Румунії. Мати і бабуся гарних внука і маленької внучки, які дають радості і звеселяють їй кожен день. Вітаємо зі сповненням 60-ти років. На Многії літа!

З РОСИ І ВОДИ ВАМ, ДОРОГІ НАШІ ЮВІЛЯРИ!

НА МНОГІІ І БЛАГІІ ЛІТА ВАМ!

ГАРНИХ ЗИМОВИХ СВЯТ

ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО 2019 р.!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

ЗДОРОВИМО ВАС І БАЖАЄМО УСПІШНОГО 2019 р.!

СІЧЕНЬ

1. Федора СОПКА (1 січня 1942 р.) – уродженця Банату, випускника Сігетського українського ліцею та Бухарестського університету; працював викладачем російської мови в м. Бая Маре, довгі роки був головою Баямарської організації СУР та деякий час редактором у газеті «Curierul ucraïnean». Багато здоров'я!

2. Євсебія ФРАСИНЮКА (1 січня 1947 р.) – уродженця Буковинського краю, випускника Серетського українського ліцею та Яського університету. Після закінчення університету працював викладачем української мови в рідному селі Негостина та займав посаду директора. Переклав на румунську мову «Сад божественних пісень» Г. Сковороди. Українською мовою вийшли при СУР його книжки літературних есе і публіцистики - «Живу рідним словом» та «Ключ до «Саду Божественних пісень» Григорія Сковороди.

3. Анну САМБОР (7 січня 1950 р.) – марамороську українку (з дому Григораши) із с. Луг над Тисою, Мараморощина, випускницю Українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Факультету іноземних мов Бухарестського університету, викладача української та румунської мов у рідному селі, де посідала і посаду директора школи до виходу на заслужену пенсію. Любов до всього рідного українського передавала з генерації в генерацію своїм вихованцям та рідним дітям. Мати двох дітей – сина Олександра та дочки Лоредани – викладача в м. Клужі. Бабуся трьох онуків, якими, як молода бабуся, гордиться – Юрчиком, Яринкою та Мішком. Активно брала і бере участь у всіх подіях, організованих СУР. За вагомий внесок в підтримуваних викладання української мови в

Румунії і співпрацю з «ВС» нагороджена медаллю з нагоди 65-річчя часопису «ВС». На VII-ому З'їзді СУР на пропозицію новообраного голови СУР п. Миколи-Мирослава Петрецького була обрана до Президії СУР та заступником голови. Успіхів на такій відповідальній посаді!

4. Івана РОБЧУКА (11 січня 1936 р.) – уродженця Сучавського повіту, випускника Серетського українського ліцею і Факультету іноземних мов Бухарестського університету, д-ра філологічних наук, довгі роки першого заступника голови СУР та голови комісії з питань культури при СУР, головного редактора газети «Curierul ucraïnean», автора книг з діалектології, книги публіцистики та редактора низки книг. Батька двох дітей та дідуся 6 онуків.

5. Дмитра ЧЕРНЕНКА (16 січня 1956 р.) – вихідця задунайських українців, полковника у відставці, голову Тульчанської повітової організації СУР, члена Президії та заступника голови СУР. Активно і віддано веде свою громаду в дусі українства, організовуючи гарні артистичні заходи на землі задунайських козаків. Разом із СУР було встановлене погруддя національному поету України Т.Г. Шевченку в м. Тульча та придбано нове приміщення для цієї організації.

6. Джету ПЕТРЕЦЬКУ (23 січня 1966 р.) – уродженку марамороського українського села Луг над Тисою, випускницю Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Дрогобицького Державного Факультету Музики (України), викладача музики I ступеня, активного і талановитого керівника хору «Ронянські голоси», керівника молодіжного ансамблю танців «Соколи» і учнівського ансамблю танців «Соколята», які дуже часто виступають як з

ронянськими місцевими традиційними танцями, так і з українськими з України. Багато успіхів у подальшій праці! Завжди успішно виступає з хором на сценах Румунії та за кордоном. Одна з найпомітніших подій державного рівня, де хор «Ронянські голоси» виступив на найвищому професійному рівні, – це «Добрий вечір, Україно!» в Оперному залі міста Клуж-Напока та в Києві. Працює над європейськими проектами, пов'язаними з освітньою працею. Старається виховувати нове покоління як для Верхньорівнянського хору, так і для місцевого танцювального ансамблю! Викладач україномовного ліцею ім. Тараса Шевченка в м. Сігеті. Мати двох дітей та бабуся двох внуків, яких любить і які приносять їй радість.

7. Гаврила МІКОЛАЙЧУКА (28 січня 1952 р.) – уродженця найбільшого українського марамороського гірського села Русь-Поляни. З 1995 р. перебирається разом із сім'єю до Араду, на низовинні родючіші землі. Він голова Арадської організації СУР.

8. Анну ГАНЦІГ (30 січня 1960 р.) – викладача української мови в с.Тирново, технічного секретаря Арадської організації СУР. Бажаємо подальших успіхів у виховній праці для піднесення і збереження української мови в цьому регіоні.

9. Стефана КІФУ (31 січня 1965 р.) – уродженця українського с. Русь-Поляна, Мараморощина, викладача фізкультури, голову місцевої організації СУР, члена талановитого полянського мужчинського гурту «Легіні».

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК ТА ЗИМОВИХ ОБРЯДІВ У ТІМІШІ

(Закінчення. Початок на 11 стор.)

Крім запрошених колективів, виступали майже всі групи п. Тіміш – Церковний хор української православної церкви м. Тімішоари – парох Крістіан Попович, Колектив з Петроси – керівник М. Бротний, Інструментальний гурт с. Бетгаузен – керівник М. Кондрей, Гурт села Щука, потім учні із села Драгомірешти – керівник Міоара Чінар, молоді колядники с. Варіаш – керівник Іляна Байкулеску, учні Українського відділу ліцею «Юлія Хаждеу» м. Лугожу, колектив учнів «Надія» с. Тирново – п. Арад, інструментальний і вокальний гурт – керівник п. Анна Ганцїг.

Слідували колядники с. Кричово – керів-

ник Василь Шандор, мужчини з давніми колядками та вінчуваннями. Завершив концерт колядок колектив з м. Лугожу «Шовкова трава» – керівник Савана Албічук, який виступив з колядкою «Христос

Рождається», давніми і новими колядками та вінчуваннями. На концерті були присутні місцеві журналісти і місцеве телебачення. Організатори, як завжди, центральний провід СУР і філія Тіміш. Всі колективи були нагороджені дипломами за їх труд та оцінені з боку глядачів.

Наприкінці голова Ю. Глеба подякував всім учасникам, гостям, побажав їм здоров'я, щастя в Новому Році.

Я переконалася, що на фестивалі були ті українці, котрі відчуваються українцями, люблять рідну мову, наші традиції, старуються, щоб вони не пропали. Добрий настрій, дружні відносини між учасниками та гостями супроводжували святкову атмосферу в Українській хаті м. Тімішоари.

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Ч І ◆

**З НОВИМ 2019 РОКОМ!
1 СІЧНЯ ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ МИРУ ЩЕ
НАЗИВАЮТЬ І ДНЕМ ВСЕСВІТНІХ
МОЛИТОВ ПРО МИР!**

Свято було встановлено Папою римським Павлом VI 8 грудня 1967 р., а 1969 року Генеральна Асамблея ООН проголосила його офіційним святом.

***

1 січня 1622 року Папська канцелярія офіційно визнала 1 січня початком року. До того часу Новий рік відраховувався з 25 березня.

***

А ми українці Румунії, як і в Україні, Новий рік відзначаємо 14 січня. Це свято Василя Великого.

Іван ФРАНКО

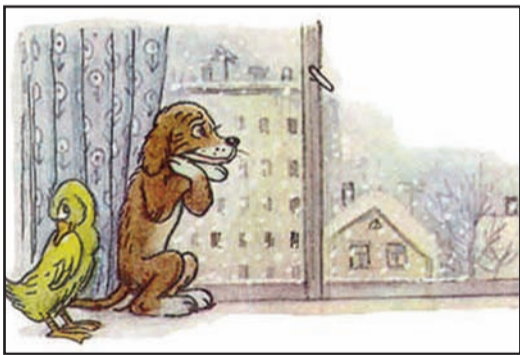
З НОВИМ РОКОМ!

«З новим роком, браття милі,
В новім щастю, в новій силі
Радісно вітаю вас
І бажаю, щоб в здоров'ю,
В мирі, з братньою любов'ю
Відтепер ішов вам час.
І бажаю, щоб трудяще
Те життя вам якнайкраще
Без біди минало всім,
Щоб думками ви міцніли,
Багатіли, не бідніли,
Щоб веселий був ваш дім.
І бажаю, щоб ми згідно,
Сміло, свідомо, свобідно
Йшли до спільної мети:
В своїй хаті жить по-свому,
Не коритися нікому,
Лад найкращий завести.
Сим бажанням вас вітаю
І по давньому звичаю
Повну чарку догори!
Щирій праці Бог pomoже.
Дай нам Боже все, що гоже!
Що не гоже – чорт бери!»
1900 р.

М. С. ПЛЯЦЬКОВСЬКИЙ

РОМАШКИ В СІЧНІ

Щеня Тявко і каченя Крячик дивилися, як на дворі кружляють сніжинки, і щулилися від морозу.

– Холодно! – клацнуло зубами щеня.

– Влітку, звичайно, тепліше... – сказало каченя і сховало дзьоб під крило.

– А ти хочеш, щоб зараз літо настало? – запитав Тявко.

– Зараз? Відразу?

– Звичайно!

– Хочу. Але так не буває...

Щеня дістало аркуш паперу та коробку з різнокольоровими олівцями. Через кілька хвилин воно показало свій малюнок змерзлого Крячику.

На аркуші зеленіла трава і

всюди світилися маленькі сонечка ромашок. А над ними в кутку малюнка блищало справжнє літнє сонце.

– Це ти добре придумав! – похвалило Тявко каченя. – Я ніколи ще не бачив ромашок... в січні!

На землю, як і раніше, падав сніг. Щеня і каченя дивилися на веселі квіти, і здавалося їм, що настало гарне й тепле ромашкове літо. І стало їм обом дуже тепло.

Цікаві вірування

Коли Бог створив землю і різних тварин, то про птахів не подумав. Однак прийшов час, коли він вигнав з раю Адама і Єву і за кожною людиною поставив наглядати Ангела-охоронця, який після смерті людини мав прилетіти на небо і розповісти про земний шлях кожного померлого.

Пекла у той час не було, а душі померлих вели себе у раю, як і на землі – по різному. Одні були тихі та благочинні, а

інші кричали, билися і спокушали невинних. Побачив Бог, що не дасть ради з душами та й створив пекло, а Ангелів-охоронців вирішив перетворювати на птахів. Відтоді після свята Юрія (6 травня) і до другої Пречистої (21 вересня) птахи живуть на землі й розмножуються рівно настільки, скільки людей помирає в той час. А наприкінці вересня вони відлітають у Вирій. Відчиняє ворота восени і зачинає їх навесні, коли птахи відлітають на землю, – зозуля. Так що зозуля є Божим Архангелом. І оскільки вона рахує людям роки, тому сама пташенят не висиджує. А через те, що має райські ключі, – найшвидше відлітає і найпізніше прилітає.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Юлія Смаль

ПЕРЕД СВЯТВЕЧОРОМ

Надворі вже майже ніч. Швидко темніє перед-різдвяною порою. Маленький Ангелік дуже втомився – цілісінській день натирав найм'якшою ганчірочкою Першу Зірку. Вона має бути така чиста і блискуча, щоб кожна дитина на землі змогла її побачити, щоб промінь від неї був такий яскравий, як в ту ніч, коли народився Ісус. Тоді, більше двох тисяч років тому, Зірка сяяла так, що три східних мудреці змогли дійти до маленької кошари з Божим Дитям.

– Ну, що там, Маленький Ангеліку, ти встиг, бо пора вже. Чуєш? – Підійшов до Ангеліка дорослий Ангел. – Вже і Ангели, і люди почали співати коляди, скоро закінчиться служба і треба сідати до святої вечері.

– Так, так. Я дуже старався!

– Ти молодець. А тепер, нумо, доєднаймося до Ангельського хору, будемо колядкою та молитвою славити народження маленького Ісуса.

Маленький Ангелік за руку з дорослим Ангелом пішли небесною

стежкою до інших, щоб сьогодні, у Святвечір, разом з усіма-усіма колядувати і радіти новій надії – Різду Ісуса Христа.

– Синку, ти встиг? – підійшов татко до малого Тараса. Тарас цілісінській день прикрашав дідуха, вішав на нього яблучка та горіхи, а ще вирізав справжнісіньку зірку, щоб можна було завтра колядувати.

– Так, я дуже старався!

– Ти молодець, а тепер ідемо до церкви, щоб разом з людьми та ангелами співати колядки і славити народження Ісуса.

Тато одягнув на Тараса теплу куртку і засніженою стежкою, за руку, вони пішли до церкви, щоб разом з усіма-усіма колядувати і радіти новій надії – Різду Ісуса Христа.

Маленький Ангелік разом з маленьким Тарасиком радісно співають різдвяних колядок.

«Христос народився!» – прошепотів Тарасик.

«Славимо його!» – так само пошепки відповів Ангелік.

Цікаво знати:

23 СІЧНЯ – ДЕНЬ РУЧНОГО ПИСЬМА

Оскільки комп'ютери в сучасний час такі популярні, всіма користуємось ними і забуваємо написати що-небудь на папері ручкою, олівцем, тому щоб пригадати

сучасній людині, що може статися так, щоб в недалекому майбутньому листа, записку написані від руки побачимо лише в музеях. І всіма будуть бажати придбати собі як сувеніри.

Адже почерк кожної людини унікальний. Вчені дослідили, що існує сім ключових характеристик почерку, завдяки яким можна навіть створити портрет людини.

У цей день слід відкласти технологічні пристрої і написати листа власноручно

рідним, близьким, друзям, які залишаться приємною пам'яткою для кожного.

Як гарно, корисно було колись в 1-му класі, коли нас вчили спочатку писати олівцем, опісля ручкою і ми брали чорнило з чорнильниці. Це були уроки каліграфії. Вчили гарно, грамотно писати. Кожний зошит був прикладом старанності кожного учня. А в давнину люди писали гусячим пером і то дуже гарно, каліграфічно. (Л. П.-К.)

***

В Японії та Австрії за давньою традицією вчать дітей писати і правою, і лівою рукою.

В більшості країн пишуть зліва направо. Справа наліво пишуть учні арабських країн. А в Стародавній Греції писали перший рядок справа наліво, а другий – навпаки.

ЯК ВІДСВЯТКУВАЛИ УКРАЇНЦІ РІЗДВО ХРИСТОВЕ В БУХАРЕСТІ

26 грудня 2018 року в приміщенні бухарестської філії Союзу українців Румунії відбулася зустріч етнічних українців, які бажали спільно відсвяткувати Різдво Христове за новим календарним стилем. У зустрічі взяли участь українці, уродженці сіл Марамуреського, Тульчанського та Сучавського повітів, які мешкають у Бухаресті, а також їхні діти та племінники, які народилися й живуть в Бухаресті, а також румуни, які цікавляться українською культурою та українськими традиціями. Були присутні й представники Посольства України в Румунії. Радник-посланник Євген Левицький передав вітання посла України в Бухаресті Олександра Банькова та, у свою чергу, побажав присутнім міцного здоров'я і щасливих різдвяних свят.

Присутніх на святкуванні привітала голова Бухарестської філії Ярослава Колотило, яка пригадала про перші зустрічі етнічних українців Бухареста після 1990 року, що мали місце з нагоди цього великого свята. Згодом Ярослава Колотило, Володимир Малькович та Лариса Клемпуш, запаливши, за звичаєм, свічку на столі, виконали декілька традиційних колядок: "Добрий вечір тобі, пане господарю", "Нова радість стала", "Во Вифлеємі нині новина", "Бог предвічний народився", "У Вифлеємі новина". Присутні їм підспівували, а на акордеоні акомпанювала їм пані Наталія Гороговська. Потім учасники свята почали розповідати про різдвяні звичаї, характерні місцям їхнього походження. Пані Ярослава Колотило розповіла про різдвяні звичаї з Вишавської Долини, а саме про звичай колядування дітей зі зіркою (зіркою), про "стару коляду", в якій куратори у супроводі скрипалі виконують довгу колядку про народження Христа, але й про все його людське життя, кінчаючи зі смертю на Хресті та про виставу Вифлеєм, яка відтворює дійство, що відбулося з нагоди народження Ісуса Христа у Вифлеємських яслах. З виставою Вифлеєм ходять від хати до хати, сповіщаючи Рождество Ісуса Христа, а вже на третій день свята ця група молодих колядників організовує вечірку під назвою "розколяда".

Джорджіан Даниленко прочитав дві колядки українською та румунською мова-

ми й розповів про звичаї Тульчанського повіту, де він народився, а саме: колядування зі зіркою, про маланку та про "вчителів". Віолета Ціганеску, уродженка Дарманешт

Сучавського повіту виконала колядку "Ой, у місті, у місті, у Вифлеємі" та розповіла про тамтешні звичаї. Валентина Ільченко, представниця польської громади розповіла про польські різдвяні звичаї. Музеограф Музею румунського селянина Ралука Чунту

пригадала про різдвяні звичаї з села Кілія Веке, звідки вона родом, а саме про те, як діти "несли вечерю" на Святий вечір своїм хрещеним батькам, які, у свою чергу, їм дарували, зокрема, одяг та солодощі. Володимир Малькович, уродженець Тульчі, розповів про те, як до Різдва обов'язково треба було просити від декого й вибачення, бо важко, наприклад, нести вечерю людині, з якою посварився.

Через два тижні, 7 січня 2019 року, українці Бухареста взяли участь у Божественній Літургії Української православної церкви в Бухаресті, яка відсвяткувала Різдво Христове за старим календарним стилем та своє перше престольне свято Петра Могили, другим будучи Покрови Пресвятої Богородиці. Богослужіння відправив отець Дмитро Колотило. Були присутні також представники СУР, Посольства України в Румунії, Румунської Патріархії, Міністерства культури і культів, етнічні українці, румуни та ін. Після богослужіння держсекретар Міністерства культури і культів Румунії Віктор Опаскі повідомив, що докладає зусиль для розв'язання питання виділення українській парафії в Бухаресті площі для збудування церкви. Він також відмітив добрі стосунки Міністерства культів Румунії з Українським православним Вікаріатом та запевнив у подальшій підтримці 33 парафій й трьох монастирів, які входять до складу вікаріату. Пан Опаскі щиро привітав українців з Різдвом Христовим. У свою чергу, радник-посланник Посольства України Євген Левицький з великою радістю повідомив про те, що Православна церква України отримала Томос про автокефалію й висловив надію про добру співпрацю між Румунською православною церквою та Православною церквою України. Він привітав всіх присутніх з Різдвом Христовим. Привітав присутніх і радник патріарха Румунії Йонуц Маврікі. Отець Дмитро Колотило подякував усім присутнім, відмітивши, що відтепер священики з Румунії матимуть можливість служити в Україні та висловив свою надію на швидкий початок будівництва української православної церкви в Бухаресті.

Христина ШТІРБЕЦЬ

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redakției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.